

PRESEDSTVO CIOFS

PROJEKT TRAJNE VZGOJE

MESEČNI SVEŽENJ

MAREC 2013 – LETO 4 – Št.39

TEOLOGIJA TELESA

bl. Janez Pavel II.

Sveženj pripravila Skupina za trajno vzgojo CIOFS

Ewald Kreuzer, OFS, koordinator

Lucy Almiranez, OFS

Mike in Jenny Harrington, OFS

Človekovo srce (TT 24 – 63)

JEZUS KLIČE ČLOVEKOVO SRCE

Razmišljali smo o našem prvotnemu stanju, ki ga je ustvaril Bog. Bilo je nedolžno, čisto, srečno, greh in njegove posledice se ga še niso dotaknile. Adam in Eva sta bila združena v blaženi skupnosti z nesebično vzajemno ljubeznijo, izkušala sta polnost, po kateri hrepeni vsak zakonski par. Ustvarjena sta bila s sposobnostjo združitve z Bogom v večni ljubezni, ta sposobnost je lahko izpolnjena samo v svobodni odločitvi (s svobodno odločitvijo). Vendar prva starša nista sprejela tega ljubezenskega povabila in zaradi njune nepokorščine je danes človeštvo podvrženo grehu in smrti.

»Slišali ste, da je bilo rečeno: Ne prešuštvuj! Jaz pa vam pravim: Kdor koli gleda žensko, da jo poželi, je v srcu že prešuštoval z njo.« (Mt 5, 27-28)

Ta odlomek je pomemben za teologijo telesa. Uvaja popolnoma nov pogled na razumevanje in uresničevanje moralnega zakona Stare zaveze. Najdemo se v srčki etike ali notranje oblike, duše, v srcu človeške morale. Jezus kliče notranjega človeka.

Izvirni greh – prelom prvotne zaveze z Odrešenikom

Ko nista ubogala Boga »so se obema odprle oči in spoznala sta, da sta naga. Sešila sta si predpasnika iz smokvinih listov.« ... Rekel je: »Slišal sem tvoj glas v vrtu, pa sem se zbal, ker sem nag, in se skril.« (1Mz 3,7,10)

Naša človečnost se je v primerjavi z izvirno po padcu manjšala. Brez Jezusa je človek zdaj nesposoben uresničiti poslanstvo, ki mu ga je namenil Bog.

Poželenje / pohotnost /sram (1Mz 3, 8-11)

Janez Pavel II: ugotavlja, da je z izvirnim grehom poželenje vstopilo v človekovo srce. Poželenje je nered v naših željah, ki nas nagiba h grehu, okuži našo spolnost in namesto, da bi videli telo kot prosojen izraz notranjega življenja in resnične globine osebe, smo v skušnjavi, da bi ga gledali kot objekt za ugodje ali lastno zadovoljitev.

Človeško telo zdaj postane bojno polje med ljubeznijo in poželenjem. Bolj ko poželenje obvladuje srce, manj izkušamo poročni pomen telesa. (TT 32.3) Namesto, da bi postalo dar, si ga hočemo vzeti. Poželenje »zatemni« poročni pomen telesa.

Sram, ki sta ga izkusila Adam in Eva, je bil rezultat razpoke v enotnosti duše in telesa. Bil je globoka stiska ob zavedanju, da je to nekaj drugega kot njuno človeško dostojanstvo. Janez Pavel II. poudarja nasprotje med odsotnostjo sramu zaradi njune golote, ki ga Adam in Eva v stanju izvirne nedolžnosti nista občutila in sramom zaradi golote, ki sta ga občutila po njenem odpadu od milosti.

Človek, ki utrga jabolko z drevesa spoznanja dobrega in hudega, naredi temeljno izbiro in jo prenaša proti volji Stvarnika, Boga – Jahveja ... tak človek obrne hrbet Bogu – Ljubezni, Očetu. Odseka svoje srce, odreže ga od tega, kar je bilo, od tega, kar »prihaja od Očeta«; na tak način tisto, kar ostane v njem, »prihaja od sveta.« (TT 26,4)

»Tedaj so se obema odprle oči in spoznala sta, da sta naga« (Mz3,7) ... govori izrecno o rojstvu sramu v povezavi z grehom. Ta sram je, kot je bil takrat, prvi začetek dogajanja v človeku – tako v moškem kot v ženski – tega, kar »ne prihaja od Očeta, ampak od sveta.« (TT 26,5)

Zaradi sramu sta se moški in ženska želela skriti pred Bogom. »Potreba po tem, da sta se skrila, kaže na to, da je v globini sramu, ki ga čutita drug pred drugim kot neposredni sad drevesa spoznanja dobrega in hudega, dozorel občutek strahu pred Bogom; prej neznanega strahu (TT 27,1). ... trpel je zaradi poškodovanja tega, kar pripada naravi sami, človečnosti v izvirni polnosti »božje podobe.«

Sram je znamenje, da se je v človeku nekaj bistvenega spremenilo. V stanju izvirne nedolžnosti golota ni izražala pomanjkanja nečesa, temveč popolno sprejemanje telesa v vsej njegovi človeški in osebni resnici. Telo je bilo »zvesta priča in zaznavna potrditev človekove izvirne 'samote' v svetu, medtem ko je obenem postajalo skozi svojo moškost in ženskost prozorna sestavina vzajemnega podarjanja v medsebojni komunikaciji oseb. (TT 27,3) Zdaj pa je zaradi izvirnega greha in poželenja, ki je vstopilo v njegovo »srce«, človek na nek način izgubil »izvirno gotovost božje podobe«, ki se je izražala v njegovem telesu (TT 27,4).

- Poželenje, ki se nanaša na spolno željo, izrine božjo ljubezen. Človeka vodi proti zadovoljevanju sebe na račun drugega, medtem ko ljubezen vodi človeka proti podarjanju samega sebe v dobro drugega. Poželenje je torej izničenje izvirne polnosti, ki si jo je Bog zamislil za spolne odnose.
- Sram ima lahko tudi vlogo »naravne oblike samoobrambe pred nevarnostjo ponižanja ali prisile v stanje objekta za spolno uporabo« (LR p 182)
- Sram v svojem negativnem pomenu kaže na to, da smo izgubili vidik dostojanstva in vrednosti telesa kot »teologije« - odkritja božje skrivnosti. V svojem pozitivnem pomenu sram kaže željo po tem, da bi zaščitili razkritje dostojanstva osebe in vrednosti telesa pred ponižanjem poželenja.

Napetost/neporazum – človeški odnosi in stvarstvo (3 Mz 12-13, 16-19, Rim 8,20-21)

Potem ko sta grešila, moški in ženska nista več uživala neskaljenega prijateljstva z Bogom, kot sta ga prej. Trpeča zaradi krivde sta se bala Boga, kot oddaljenega zakonodajalca in krutega sodnika. Odnos, ki ga je užival prvi par, je tudi prelomljen. Od takrat sta le težko zaupala drug drugemu in se razumela med seboj. Med njima so bile napetosti in nesporazumi.

Bistvena posledica njenega greha je neubranost v celem stvarstvu. (Rim 8, 20-21) Prisotna je neuglašenost med človekom in naravo, za katero bi naj človeštvo skrbelo. Um je zamračen z grehom, vendar so človeška bitja ohranila naravno sposobnost spoznavanja Boga v njegovem stvarstvu življenja v skladu s svojo vestjo.

Človek je rekel: »Žena, ki si mi jo dal, mi je dala z drevesa in sem jedel.« 13 GOSPOD Bog je rekel ženi: »Kaj si to storila?« Žena je odgovorila: »Kača me je zapeljala in sem jedla.« (1 Mz 3, 12-13)

Ženi pa je rekel:

»Zares, mnogo boš trpela v svoji nosečnosti in v bolečinah boš rojevala otroke. Po možu boš hrepenela, on pa bo gospodoval nad teboj.«

In človeku je rekel:

V potu svojega obraza boš jedel kruh, dokler se ne povrneš v zemljo, kajti iz nje si bil vzet. Zares, prah si in v prah se povrneš.« (1 Mz 3, 16, 19)

Stvarstvo je bilo namreč podvrženo ničevosti, in sicer ne po svoji volji, ampak zaradi njega, ki ga je podvrgel, v upanju, da se bo tudi stvarstvo iz suženjstva razpadljivosti rešilo v svobodo slave Božjih otrok. (Rim 8, 20-21)

V skrivnosti stvarjenja je človeško telo nosilo v sebi nesporno znamenje »božje podobe« in predstavljalo svojstven vir gotovosti o tej podobi, ki se je odražala v celotnem človekovem bitju. Izvirno sprejemanje telesa je bilo v nekem smislu temelj sprejemanja vsega vidnega sveta. Posledično je to bilo za človeka zagotovilo njegovega obvladovanja sveta, zemlje, ki bi si jo naj podvrgel.

Besede: »... sem se zbal, ker sem nag, in se skril.« kažejo na bistveno spremembo v tem odnosu. Človek na nek način izgubi izvirno gotovost »božje podobe«, izražene v njegovem telesu, izgubi tudi občutek za pravico do udeležnosti v (zrenju) gledanju sveta, ki ga je užival v skrivnosti stvarjenja. Ta pravica je imela temelj v človekovem najbolj notranjem bitju, v dejstvu, da on sam deleži v božanski viziji sveta in njegove lastne človečnosti, ki mu je dajala globok mir in veselje, ko je živel resnico in vrednoto svojega telesa in vso njegovo enostavnost, ki mu jo je izročil Stvarnik. Besede Boga-Jahveja napovedujejo sovražnost sveta, upor narave proti človeku in njegovim nalogam, napovedujejo zanko, v kateri je moralo človeško telo potem trpeti v stiku z naravo, ki si jo je podvrgel. Prekleta bodi zemlja ...

»Slišali ste, da je bilo rečeno: Ne prešuštvuj! Jaz pa vam pravim: Kdor koli gleda žensko, da jo poželi, je v srcu že prešuštoval z njo.« (Mt 5, 27-28)

Ta odlomek je zelo pomemben za teologijo telesa. Prinaša temeljni popravek v načinu razumevanja in izvrševanja moralnega zakona v Stari zavezi. Znajdemo se v srčki etike ali notranje oblike, duše, v srcu človeške morale. Jezus nagovarja (kliče) notranjega človeka.

Pridiga na gori – (Mt 5,27-28)

... »Gleda, da jo poželi,«... prešustvo v srcu.

Pogled izraža tisto, kar je v srcu. »Gledanje za poželenje« pokaže izkušnjo vrednosti telesa, v kateri njegov poročni pomen preneha biti takšen ravno zaradi poželjivosti. Poleg tega je prenehal tudi njegov ustvarjalni pomen ... Torej, kadar človek »poželi« in »gleda, da poželi« ... izkusi nekako odcepitev od tistega pomena telesa, ki stoji na temelju občestva oseb: tako zunaj zakona kot na poseben način takrat, ko želita mož in žena zgraditi enotnost »v telesu.« (TT 39,5)

Človek lahko zagreši takšno prešustvo »v srcu« tudi s svojo lastno ženo, če jo obravnava samo kot objekt za zadovoljevanje svojega nagona." (TT 43,4)

Čistega srca smo takrat, ko razumemo, vidimo in izkušamo telo, kot ga je ustvaril Bog, kot razodetje njegove božanske skrivnosti. »Blagor čistim v srcu, kajti Boga bodo gledali.« (Mt 5,8) »Čistost srca doseže tisti, ki ve, da se mora neprestano spraševati iz »srca«: iz »srca« in iz »telesa«.

Notranje zrenje je »čisti pogled«, ki sta si ga Adam in Eva neovirano izmenjevala v stanju nedolžnosti. Pomeni ne samo gledanje telesa z očmi, ampak skozi fizični pogled zmožnost zrenja na

notranjo resnico druge osebe.

Kar zahteva Kristus v pridigi na gori jasno pripada temu notranjemu prostoru, v katerem mora človek znova odkriti izgubljeno polnost svoje človečnosti in jo želeti znova pridobiti ... Se moramo bati strogosti teh besed ali rajši zaupamo v njihovo odrešujočo vsebino, v njihovo moč? (TT 43, 6)

Skozi neprestano spreobračanje se želje naših src postopno oblikujejo po božjem zakonu, do tiste točke, da izkusimo svobodo od zakona, kar nam dovoli, da izpolnimo njegov najgloblji pomen.

»Evangeljska postava ... ne dodaja novih zunanjih zapovedi, marveč gre prav do tega, da prenovi ... srce.« (KKC 1968)

V »govoru na gori ... daje Gospodov Duh novo obliko našim hrepenenjem ...« (KKC 2764)

»Krščansko etiko zaznamuje »preobrazba človeške osebe in ravnanj .. tako da izraža in uresničuje vrednost telesa in spolnosti v skladu s Stvarnikovim izvirnim načrtom.« (TT 45,3)

Vprašanja za razmišljanje:

1. Zakaj ima izvirni greh tako velik vpliv na človekovo spolnost?
2. Primerjaj in sooči izvirni svet življenja in življenje s svetom po padcu.
3. Razloži razliko med ljubeznijo, ki se daruje – »darujočo« ljubeznijo in sebično »ljubeznijo«, ki »uporablja«.

Viri: Moža in ženo ju je ustvaril – Janez Pavel II., Ljubezen in odgovornost – Karol Wojtyła, Katekizem katoliške Cerkve